

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา
ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางสาวพนอจิตร โกลมลาวจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-311-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018949

117876912

STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL MANAGEMENT
ON OUR COMMUNITY SUBJECT OF SECONDARY SCHOOL
SOCIAL STUDIES TEACHERS, THE NORTHEASTERN REGION

Miss Phanojit Komolavacha

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-311-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคัมศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย นางสาวพนอจิตรี โกมลวาท

ภาควิชา มัธยมศึกษา

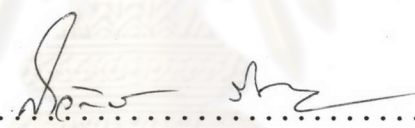
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. อถรร วฒรภย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ลาวณย์ วิทยาวุฒิกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา อุตัยรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร)

พจนฉัตร โกมลวาท : สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา
ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (STATE AND
PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL MANAGEMENT ON OUR COMMUNITY SUBJECT
OF SECONDARY SCHOOL SOCIAL STUDIES TEACHERS, THE NORTHEASTERN
REGION) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์, 202 หน้า.
ISBN 974-583-311-8

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่น
ของเรา ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านต่อไปนี้คือ
การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน การจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น และการวัดและประเมิน
ผลการเรียนการสอน ตัวอย่างประชากรเป็นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาท้องถิ่นของเรา จำนวน 217 คน
ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 217 โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วเลือกครูสังคมศึกษามา จำนวน 15 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์ด้วย เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดย
หาค่าร้อยละ ค่ามัธยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา พบว่า ครูสังคมศึกษาปฏิบัติมาก
ในด้านต่อไปนี้คือ การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน แต่ครูสังคมศึกษาปฏิบัติน้อยในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการ
เรียนการสอน และการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น
2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา พบว่า ด้านที่เป็นปัญหามาก
สำหรับครูสังคมศึกษาคือ การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือ-
เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น
แต่ด้านที่เป็นปัญหาน้อยสำหรับครูสังคมศึกษาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา .....มัธยมศึกษา.....
สาขาวิชา .....การสอนสังคมศึกษา.....
ปีการศึกษา .....2536.....

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C440990 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES
 KEY WORD: STATE AND PROBLEMS / OUR COMMUNITY SUBJECT / THE NORTHEASTERN
 REGION

PHANOJIT KOMOLAVACHA : STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL
 MANAGEMENT ON OUR COMMUNITY SUBJECT OF SECONDARY SCHOOL SOCIAL
 STUDIES TEACHERS, THE NORTHEASTERN REGION. THESIS ADVISOR :
 ASST. PROF. PIBULSRI WASANASOMSITHI. 202 pp. ISBN 974-583-311-8

The purpose of this research was to study the state and problems of instructional management on Our Community subject of secondary school social studies teachers in the northeastern region in the following aspects : the curriculum implementation, content organization and textbook utilization, instructional activities, utilization of instructional media and local educational resources, and instructional measurement and evaluation. The samples were 217 social studies teachers who taught Our Community subject selected by multi-stage random sampling technique from 217 secondary schools in the northeastern region. Fifteen social studies teachers were then selected for the interview. The research instruments consisted of a set of questionnaires and a form of structured interview which were constructed by the researcher. The data were analyzed by means of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The results were as follows:

1. The state of instructional management on Our Community subject : it was found that the social studies teachers practiced very often in the content organization and textbook utilization, instructional activities, instructional measurement and evaluation but they practiced less often in the curriculum implementation and utilization of instructional media and local educational resources.
2. The problems of instructional management on Our Community subject : it was found that the social studies teachers had very serious problems in the curriculum implementation, content organization and textbook utilization, instructional activities and utilization of instructional media and local educational resources but they had less serious problems in the instructional measurement and evaluation.

ภาควิชา.....มัธยมศึกษา
 สาขาวิชา.....การสอนสังคมศึกษา
 ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิติ.....Phanojit Komolavacha
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....Pibulsri Wasanasomthi
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็น คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ถึงแม้จะมีงานและภาระต่าง ๆ มากมาย แต่ท่านได้สละเวลาและให้ความเอาใจใส่กับผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา อุทัยรัตน์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ลาวัณย์ วิทยาวิฑูริกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตรวจแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะอันมีค่าอย่างยิ่ง และขอขอบคุณ อาจารย์ สนอง ประกอบชาติ ครูสังคมนาฏศิลป์ดีเด่นประจำปี 2535 ของสมาคมครูสังคมนาฏศิลป์แห่งประเทศไทย ที่กรุณาให้สัมภาษณ์และมอบเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเราทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ทั้งในการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ และขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนบางส่วนในการทำวิจัยนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ขอบคุณพี่ ๆ และหลาน ๆ ที่ให้กำลังใจ และมีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอบคุณเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม และเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน ที่คอยไต่ถามและให้กำลังใจเสมอมา

พนอจิตร โภมลวาช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	10
	ลักษณะวิชาท้องถิ่นของเรา	10
	ความเป็นมาของวิชาท้องถิ่นของเรา	12
	ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาท้องถิ่นของเรา	16
	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรวิชาท้องถิ่นของเรา	18
	บทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรวิชาท้องถิ่นของเรา	
	เพื่อการเรียนการสอน	24
	การจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราของครูสังคมศึกษา ..	29
	การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน	29
	การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	36
	การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น .	41
	การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	50
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
	งานวิจัยในประเทศ	54
	งานวิจัยในต่างประเทศ	60
3	วิธีดำเนินการวิจัย	63
	การศึกษาค้นคว้า	63
	การสุ่มตัวอย่างประชากร	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
	การวิเคราะห์ข้อมูล	68
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	ข้อมูลจากแบบสอบถาม	72
	ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	101
5	สรุปผลงานวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	115
	รายการอ้างอิง	144

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ .....
ภาคผนวก ข	รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง .....
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย .....
ภาคผนวก ง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....
ประวัติผู้เขียน	202

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนโรงเรียนที่ใช้ เก็บข้อมูลและตัวอย่างประชากรครู	64
2	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมนาผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเรา ด้านสถานภาพและข้อมูลทั่วไป	72
3	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน	75
4	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน	77
5	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	80
6	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	83
7	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	85
8	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน	87
9	คำมัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมนา ในด้าน การจัดเนื้อหาวิชาและการใช้หนังสือเรียน	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	คำขวัญ เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา ในด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	91
11	คำขวัญ เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา ในด้าน การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	93
12	คำขวัญ เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ของครูสังคมศึกษา ในด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	95
13	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อ การเรียนการสอน	101
14	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อ การเรียนการสอน	103
15	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการจัดเนื้อหาวิชาและ การใช้หนังสือเรียน	104
16	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการจัดเนื้อหาวิชาและ การใช้หนังสือเรียน	106
17	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัด การเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	109
19	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	110
20	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	112
21	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน	113
22	จำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา ในด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน	114

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย